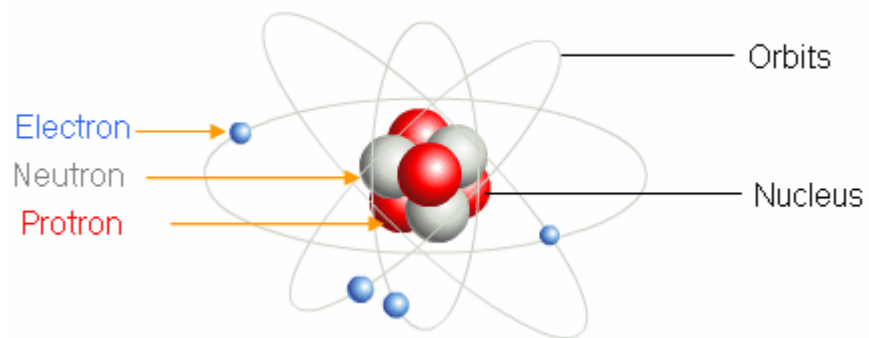
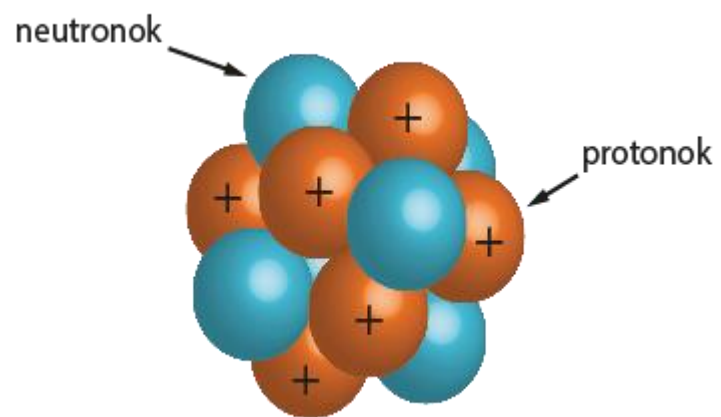

Az atommag

Rendszám, tömegszám

Rendszám:

- Jele: Z
- Protonok száma (=elektronok száma)

Tömegszám:

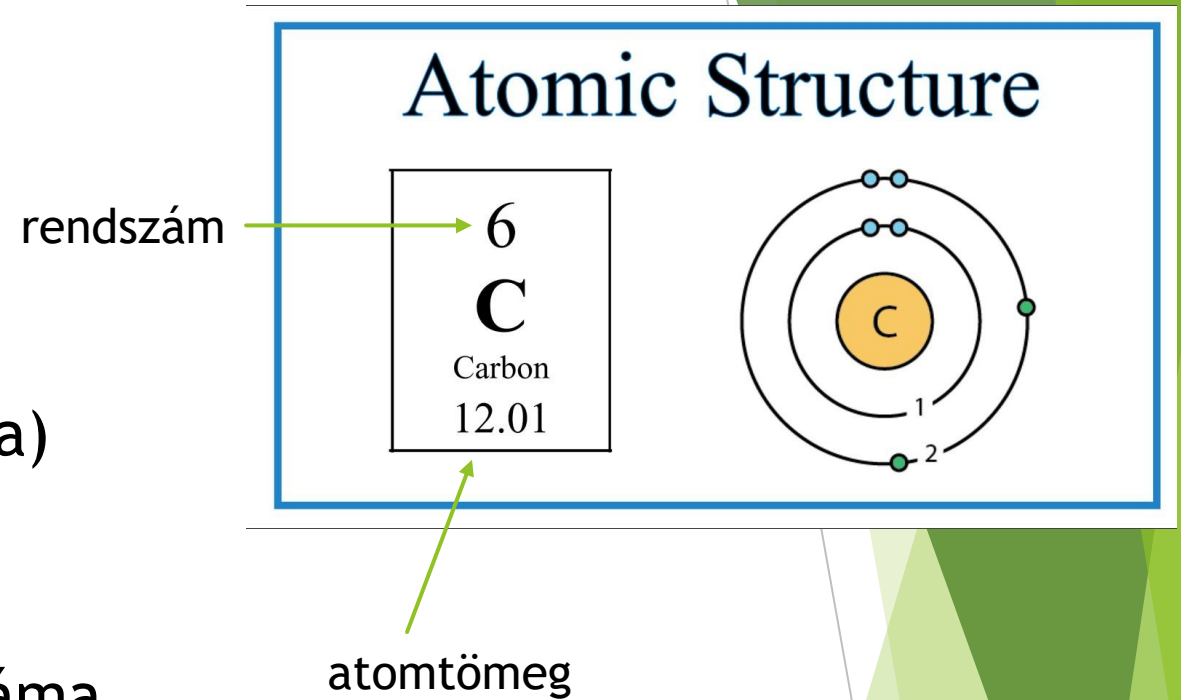
- Jele: A
- Protonok és neutronok együttes száma = „nukleon”

-Neutronok száma (N): $N=A-Z$ db

-Jelölés: ${}^A_Z$ Vegyjel

-**Izotópok**

Elemi részecskék	tömeg	töltés
e ⁻ :	$9,10953 \cdot 10^{-31}$ kg	$-1,60219 \cdot 10^{-19}$ C
p ⁺ :	$1,67265 \cdot 10^{-27}$ kg	$+1,60219 \cdot 10^{-19}$ C
n :	$1,67495 \cdot 10^{-27}$ kg	0

$$Q_{\text{atommag}} = Z \cdot e$$

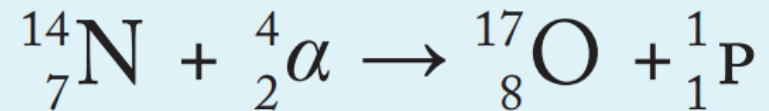
Neutron, proton felfedezése

Atommag-átalakulások:

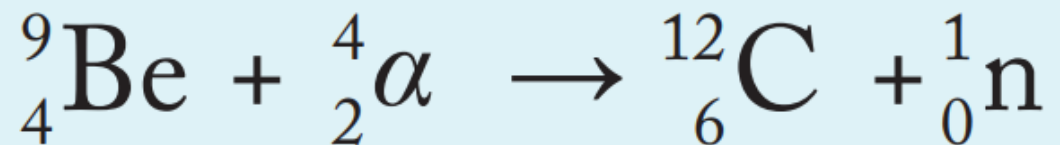
-megreakciók révén képesek átalakulni

Mesterségesen:

- Az első mesterséges magreakció, Proton felfedezése
- Rutherford (1919)
- alfa részecskékkel bombázott **nitrogént**
- néha nitrogén atommagokat eltalálva magreakció

- Neutron felfedezése
- Chadwick (1932)
- alfa részecskékkel bombázott **berilliumot**
- felismerte, hogy az atommagból semleges, a protonnal azonos tömegű részecske lép ki

Természetes módon:

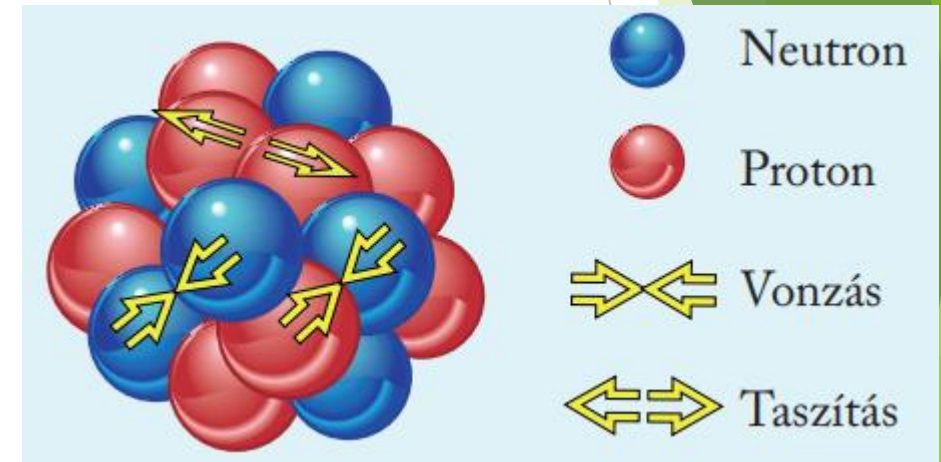
- kozmikus sugárzás hatására

Magerők

- Legerősebb kölcsönhatás a természetben
- Legyőzi a taszító Coulomb erőt

Tulajdonságok:

- Töltésfüggetlen
- csak a nukleonok közt hat
- rövid hatótávolság 10^{-15}m
- mindig vonzó bármely nukleon esetén
- hatótávolságon belül sokkal erősebb mint a Coulomb-féle erő

Atommag kötési energiája

- Nukleonokra bontáshoz szükséges energia
- atommag energiája a kötési energia -1*-ese

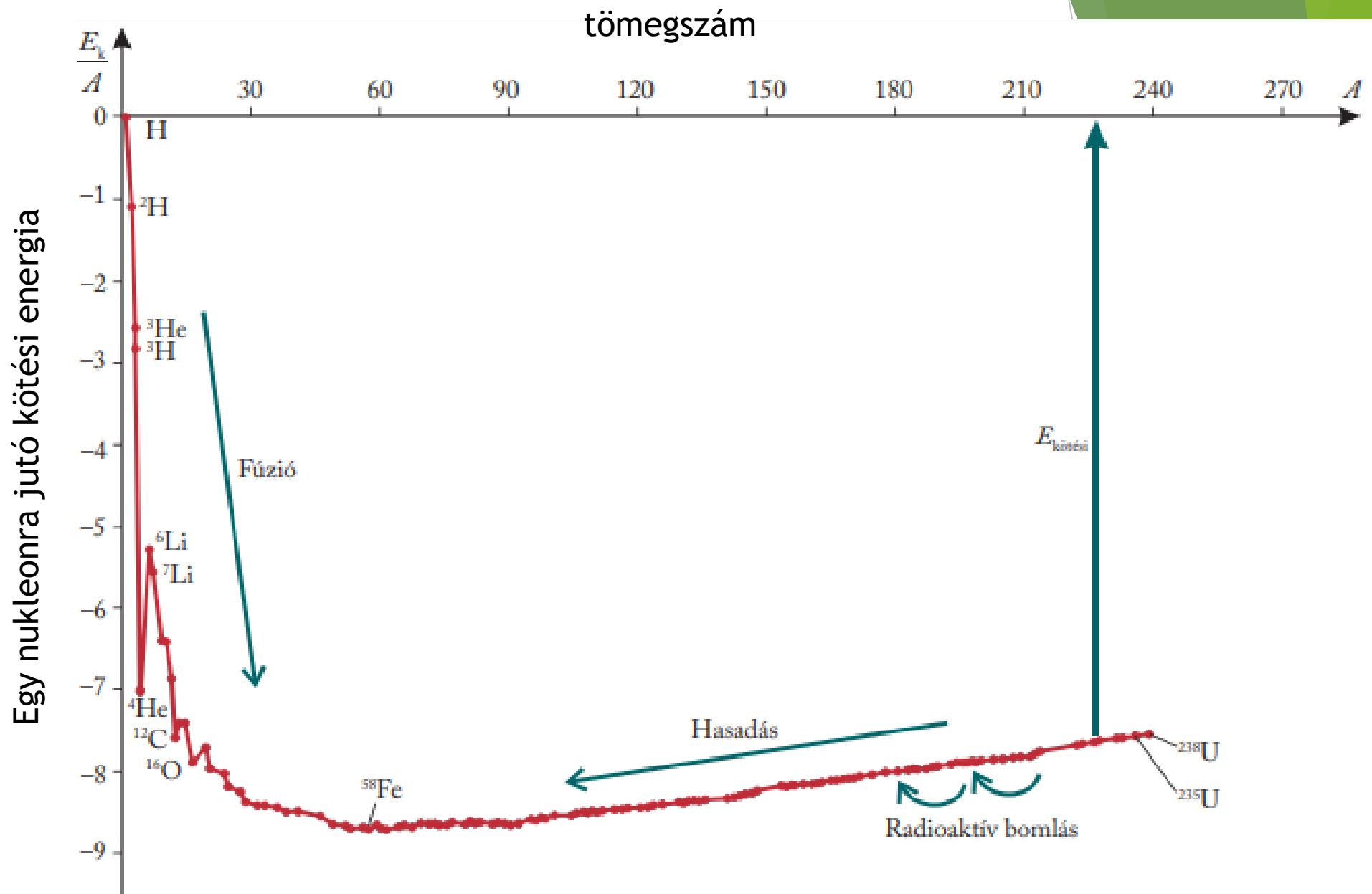
Tömegdefektus (tömeghiány)

- atommag tömege (M) mindig kisebb mint a benne lévő protonok és neutronok együttes tömege
- a részecskék összetartásához szükséges energia csökkenti a mag össztömegét

$$\Delta m = Z \cdot m_p + (A - Z) \cdot m_n - M$$

$$\text{Kötési energia: } E_k = \Delta m \cdot c^2$$

Grafikon

Az atommagok maximális stabilitásra való törekvése

Maghasadás:

Def.: A maghasadás olyan magreakció, amely során egy nehéz atommag két (esetleg több) közel azonos tömegű közepes atommagra bomlik. Pl: U-235 maghasadása

Magfúzió:

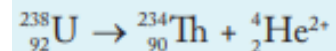
Def.: Magfúzióknak nevezzük azt a folyamatot, amelynek során könnyű atommagok nagyobb tömegszámú atommagokká egyesülnek. Pl: Magfúzió a Napban

Radioaktív bomlás:

Def.: A radioaktív sugárzás során az atommag bomlása következtében elemátalakulás történik. A létrejött új elemet leányelemnek, a szülő atommagot anyaelemnek nevezzük. Ha a leányelem is radioaktív, így újabb bomlás történik. Ez a folyamat addig tart, amíg egy stabil elemhez nem érünk.

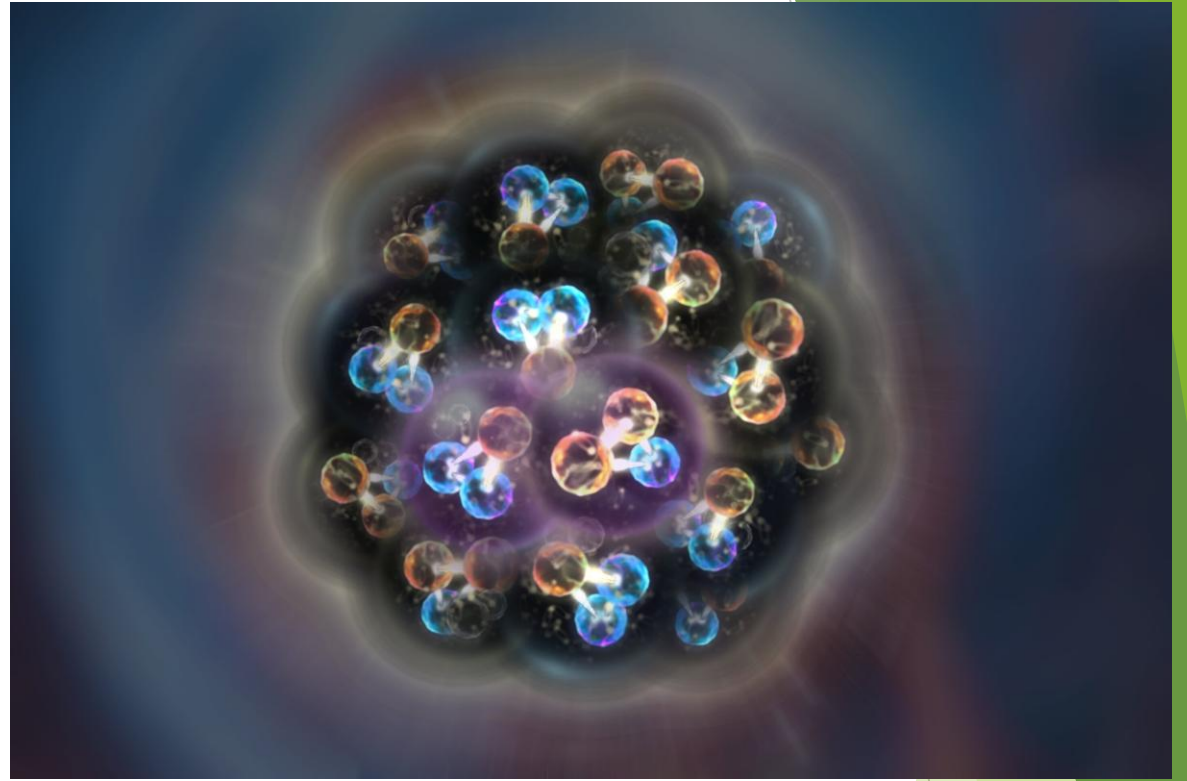
Pl: Uránium bomlása

A természetben előforduló urán 99,28%-a $^{238}_{92}\text{U}$ izotóp, amely α -bomlással tóriummá alakul:

Cseppmodell (1936)

- A folyadékokhoz hasonlóan hatnak az erők
- Összenyomhatatlan
- sűrűség állandó
- gömb alak (energiaminimumra törekvés)

Tapasztalat: a tömegszám növekedésével a mag sűrűsége nem változik.

Tény: a tömegszám növekedésével a mag felülete kevésbé növekszik, mint a térfogata.

Köszönöm a figyelmet!

Készítette: Marczika Boldizsár

12/e